BROTTSOFFERJOURENS MEDDELANDE TILL KOMMANDE KOMMUNALA BESLUTSFATTARE – VALTESER 2021

Huvudtes: Trygga brottsoffrens rätt till hjälp och skydd

1 Utveckla de kommunala arbetstagarnas kompetens att identifiera brottsoffer och att djärvt föra detta på tal. Arbetstagarna känner till de riksomfattande och den egna regionens stödtjänster för offer och kan hänvisa offren till stödtjänsterna.

2 Varje kommun har en samordnare och en samordningsstruktur för att stöda offer för våld i nära relationer och hänvisa dem till tjänsterna. Alla kommunala enheter som sköter offrens ärenden ingår i samarbetsstrukturen och samarbetar aktivt med olika intressentgrupper, såsom organisationer.

3 Säkerställa brottsoffrens väg till hjälp och skydd i det praktiska genomförandet av social- och hälsovårdsreformen.

4 Säkerställa att det görs en bedömning av servicebehov för offer för människohandel som blir klienter vid det kommunala socialväsendet i början av klientrelationen. Där beaktas även ett eventuellt behov av ordnandet av tjänster enligt speciallagstiftningen för att hjälpa offer för människohandel.

5 Utveckla de kommunala upphandlingskedjorna så att företag som betalar alltför låg lön åt sina arbetstagare eller som på annat sätt exploaterar arbetskraft har svårare att ingå avtal med kommunen. Skapa ett system via vilket även arbetstagare som är språkmässigt svaga kan anmäla eventuella oegentligheter

RIKU
BROTTSOFFERJOUREN
RIKOSUHRIPÄIVYSTYS

riku.fi/sv

Verksamheten stöds av:
OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

BROTTSOFFERJOUREN VÄDJAR TILL DE KOMMUNALA BESLUTSFATTARNA: BROTTSOFFRENS RÄTT TILL HJÄLP OCH SKYDD MÅSTE GARANTERAS

Brottsofferjouren förespråkar ett starkt engagemang för identifiering, stöd och hänvisning av offer till tjänsterna i kommunerna. För stöd av offer för våld i nära relationer behövs tillräckliga strukturer och resurser. Kommunerna har en central roll i hjälpandet av offer för människohandel och rollen borde förtydligas i många kommuner.

Identifieringen och stödandet av offer för våld i nära relationer ska stärkas

Professionella inom social- och hälsovården samt i skolorna är ofta de aktörer som möter brottsoffer första gången. Om det finns någon slags misstanke om våld ska våldet föras på tal vid mötet med klienten. Enligt undersökningar är det en ganska stor del av offren för våld i nära relationer som inte identifieras inom hälso- och sjukvården.

Även i Brottsofferjourens statistik är antalet klienter lågt som blivit hänvisade till våra tjänster från social- och hälsovårdsväsendet, endast några hundra per år. De senaste åren har ett starkare nätverk för stödtjänster skapats i Finland och Brottsofferjourens servicestället täcker hela landet. Det är lätt att hänvisa klienten till tjänsterna och stödtjänsterna kan ge ytterligare information.

Det tvärvetenskapliga förebyggande arbetet för våld i nära relationer förutsätter fungerande strukturer och kompetens samt tillräckliga tjänster. Det är inte många som har uppnått det här målet.

Enligt utredningen som social- och hälsovårdsministeriet publicerade i januari 2020 ska samordningen och planerna för förebyggandet av våld i nära relationer integreras som en del av kommunernas välfärds- och säkerhetsplaner. SHM och Kommunförbundet har redan länge rekommenderat en tväradministrativ samordningsgrupp för förebyggandet av våld i nära relationer och familjevåld till varje kommun eller samarbetsområde. Sådana grupper saknas dock på flera områden.

Varje år utsätts uppskattningsvis 130 000 personer i vårt land för våld i nära relationer. Det förekommer alltså helt säkert i så gott som alla kommuner. Och våldets konsekvenser är väldigt omfattande för individerna, familjerna och större samfund och för hela samhället. Varje euro som satsas på förebyggandet av våld i nära relationer betalar sig garanterat tillbaka – utan att nämna mängden mänskligt lidande som våldet orsakar.

Kommunernas roll i hjälpandet av offer för människohandel ska förtydligas

Det andra ämnet i våra valteser är att hjälpa offer för människohandel i kommunerna. Vårt land har ett riksomfattande hjälpsystem för offer för människohandel men största delen av offren är kommunala invånare varmed deras social- och hälsovårdstjänster ordnas av kommunen. Kommunerna har således en väldigt viktig roll i ordnandet av tjänster för enskilda offer.

Vid bedömningen av tjänsternas behov är det viktigt att beakta särskilda behov hos offer för människohandel. Sådana behov är klientens säkerhet, rädslor eller situationens inverkan på hur bra offret kan eller klarar av att söka sig till och använda sig av tjänsterna. Kommunernas social- och hälsovårdsväsende har även en viktig roll i identifieringen av människohandel och annan exploateringsbrottslighet och i hänvisningen av offren till tjänsterna som erbjuder stöd och råd i brottsprocessen och avseende offrets rättigheter.

Om kommunen ordnar tjänster för offer för människohandel i människohandelssituationer ersätter staten kostnaderna som ordnandet av tjänsterna orsakar kommunen. Alla kommuner känner inte till denna möjlighet och detta leder ibland till att klienterna inte får tjänster som de enligt speciallagstiftningen har rätt till. I vissa kommuner har utmaningen varit att ersättningen kan ansökas från staten först i efterhand och att inga pengar har beviljats för köptjänster i budgeten. Sådana situationer borde dock inte försvåra eller fördröja tillgången till tjänster.

Kommunerna har även en viktig roll som köpare av tjänster. I de flesta kommuner är till exempel städtjänsterna outsourcade till privata tjänsteproducenter och privata företag utför byggarbeten. Inom båda branscherna förekommer exploatering av särskilt utländska arbetstagare, vilket även syns bland Brottsofferjourens klienter.

Det är viktigt att kommunerna utvecklar sin upphandlingspraxis så att endast sådana företag som följer kollektivavtalen väljs som underleverantörer. Det behövs även kanaler via vilka exploaterade arbetstagare tryggt kan rapportera om missförhållanden till kommunala uppdragsgivare.

Tilläggsuppgifter

Leena-Kaisa Åberg
verkställande direktör
leena-kaisa.aberg@riku.fi
050 3378 703

riku.fi/sv

RIKU
BROTTSOFFERJOUREN
RIKOSUHRIPÄIVYSTYS

Verksamheten stöds av:
OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET